

DRAMOWE HISTORIE UCHODZCÓW

Materiały dodatkowe do scenariusza

Historia –świat fikcyjny dla szkół podstawowych – klasy IV-VI

Janek Roszkowski (11 lat) mieszkał z rodzicami w Otwocku, w wyremontowanym zabytkowym drewnianym domu typu „świdermajer”. Od dawna interesował się piłką nożną i ligą niemiecką, dlatego bardzo się ucieszył na wyjazd do Monachium na wakacje u wujka, Patryka Roszkowskiego. W trakcie pobytu w Niemczech do rodziny Janka dotarła do wiadomość, że spalił się doszczętnie otwocki dom. Jankowi zostały tylko te rzeczy, które zabrał ze sobą na wyjazd – wszystko inne spłonęło.

Rodzice zdecydowali, że zostają w Niemczech, bo w Polsce nie mają do czego wracać. Tutaj będzie im łatwiej zacząć od zera. Janka zapisali do niemieckiej szkoły (decyzja podjęta została bardzo szybko, w ciągu tygodnia, aby chłopak szybko się zaaklimatyzował).

Janek jest teraz w klasie niemieckiej, więc nie rozumie, co mówią do niego koledzy i koleżanki. Nauczycielka/szkolna psycholog przedstawiła mu koleżankę z innej klasy o polskim pochodzeniu – Marysię. Dziewczyna tłumaczy mu pojedyncze rzeczy, ale nie zaprzyjaźnia się z nim. Janek chodzi często ubrany w te same ubrania – ma tylko te dwa komplety ciuchów, które wziął ze sobą na wakacje (choć są zbyt letnie) i kilka tanich rzeczy naprędce kupionych w Niemczech. Jest smutny, zamknięty w sobie – nie bardzo chce nawiązywać nowe kontakty.

W jego klasie prym wiedzie Marko – lubiany, rozpoznawalny chłopak, który już po kilku pierwszych dniach zaczął żartować z Janka, wytykać go palcami, potem pisać karteczki z różnymi obraźliwymi określeniami i przyklejać mu do pleców, wrzucać je pod ławkę, do plecaka, ostatecznie też pobazgrał

stop-klatka

Stowarzyszenie
Praktyków
Dramy

mu po zeszycie do historii. Takie ksywy jak „Lumpenhandler” – łachmaniarz, „Idiot” – idiota i inne zaczęły krążyć wokół Janka. Z dnia na dzień do Marko przyłączały się kolejne osoby z klasy; gdy Janek wchodził do sali lekcyjnej, przesiadały się na inne miejsca, otwierały okna. Nikt nie chciał z nim siedzieć.

W jego obronie stanął Emrah, chłopak z Turcji/o tureckim pochodzeniu i jego przyjaciel Niko, Niemiec. Któregoś dnia powiedzieli coś do wszystkich po lekcji po niemiecku (Janek nie zrozumiał co) i klasa ucichła. Pomogło to tylko na chwilę.

Pewnego dnia pani psycholog/nauczycielka przyniosła Jankowi paczkę z darami (ubraniami) i postawiła przy całej klasie na stole. Gdy tylko wyszła, cała klasa zaczęła się śmiać... Janek ucieka z sali, ma już tego dość.

Komentarz do świata fikcyjnego

Celem jest wprowadzenie:

1. mechanizmu/sedna problemu charakterystycznego dla życia uchodźców, czyli nagłej straty wszystkiego, co budowało dotychczasowe życie (od aspektów materialnych jak dom, samochód itp. po relacyjne i duchowe) i konieczności przymusowej adaptacji do nowego życia, w nowej kulturze – idea by pokazać to nie bezpośrednio na historii uchodźczej i kogoś dla uczniów obcego kulturowo, tylko przenieść to w realia, które mogą spotkać każdego z nich i są psychologicznie bardziej prawdopodobne niż wojna lub prześladowania polityczne itp.;
2. problemu dokuczania, nękania, stereotypów, uprzedzeń, czynów motywowanych uprzedzeniami (jak mowa nienawiści) oraz nieadekwatnej pomocy i konsekwencji dla osoby doświadczającej tego typu dyskryminacji – warto podkreślić, że to może (ale nie musi) mieć charakter ksenofobiczny, rasistowski; chłopak mógł być prześladowany ze względu na wygląd lub status materialny. Perspektywa dyskryminacji ze względu na status jest bliższa doświadczeniom uczniów w polskich szkołach niż zjawisko nękania na tle narodowości. Dlatego status ekonomiczny może być bardziej nośny, łatwiejszy w zrozumieniu, przywołaniu, zrozumieniu.

stop-klatka

Stowarzyszenie
Praktyków
Dramy

Zestaw przedmiotów – stymulatorów

Dobór przedmiotów to bardzo istotna sprawa – każdy przedmiot powinien mieć znaczenie i być dobrany tak, by niósł ważną informację o bohaterze (lub osobach z otoczenia) i wprowadzał do problemu.

Istotną sprawą jest to, by przedmioty były autentyczne, czyli dostosowane do wieku bohatera, realistycznie przygotowane (gdy mowa o notatkach, powinny to być notatki rówieśnika lub na takie wyglądające; jeśli zdjęcie to prawdziwe, dobrze wydrukowane; autograf piłkarza zgodny z oryginałem itp.). Cały zestaw powinien być spójny – to samo nazwisko i imię w różnych miejscach, zązębiające się i uzupełniające informacje w kolejnych rekwizytach; powtórzenia dozwolone są tylko wtedy, gdy jakaś informacja faktycznie musi zostać podkreślona.

	Przedmiot	Wprowadzana postać	Jaką informację o osobie, problemie wprowadza	Przygotowanie– uwagi, dodatkowe informacje
1	zniszczony plecak (może być bardziej turystyczny niż szkolny) z pinem Bayern Monachium lub breloczkiem z piłką nożną	Janek	- chłopak mało przygotowany do szkoły, - Janek jest fanem piłki nożnej, - jego rodzinie brakuje pieniędzy	Dobierz odpowiedni plecak i gadżet fana piłki nożnej, np. http://shop.fcbayern.de/en/31/49/-fc-bayern-Pin_Emblem--/?page=1
2	zeszyt podpisany imieniem i nazwiskiem Janka z fragmentami	kolejne osoby w poszczególnych wpisach: Marko (dokuca),	- złość Janka na rodziców za to, że zostali w Niemczech; - to, że sobie nie radzi z materiałem lekcyjnym w języku niemieckim	Zeszyt jest jednym z materiałów, który dostarcza wiele informacji, wprowadza różne osoby i wątki – warto zachęcać do jego dokładnego zbadania.

www.stop-klatka.org.pl | stowarzyszenie@stop-klatka.org.pl | ul. Strzelecka 3/12 03-433 Warszawa

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG.
Projekt współfinansowany przez m. st. Warszawa.

stop-klatka

Stowarzyszenie
Praktyków
Dramy

	notatek z lekcji po niemiecku i zapiskami ucznia dotyczącymi życia, jego sytuacji, przemyśleń (rola pamiętnika)	Emrah (ma mu pomóc), Niko (ma mu pomóc); nauczycielka? Marysia?	(znudzenie, brak motywacji, „odlatywanie” we wspomnienia, w swoje sprawy – notatki na bokach, komentarze w zeszytcie); - osamotnienie w klasie; - nawiązanie do spalonego domu; - próba nawiązania kontaktów z kimś (z potencjalnymi sprzymierzeńcami), z osobami pozytywnie nastawionymi; - komentarz do sytuacji z panią psycholog/ nauczycielem – jak się czuł po otrzymaniu paczki z ubraniami z darów/pomocy społecznej; - stopień dokuczania – wpisy, pobazgranie okładki, zapiski wewnątrz zeszytu (innym charakterem pisma, kolorem, dużymi literami, ostentacyjnie)	Powinien być przygotowany tak, że treść zapisków z lekcji miesza się z jego uwagami, przemyśleniami, np. pisze, że ma dość rodziców, którzy go tu zesłali na takie odludzie, wpisuje sobie numer telefonu do Niko i Emraha i pisze, że musi się z nimi umówić na piłkę nożną. Rysunki kótek, bazgroły pokazujące, że się nudzi na lekcjach, że nie rozumie, ale też że jest zły, że coś odreaagowuje. Może być rysunek domu i przepisane ze słownika tłumaczenie frazy „spalić dom”, „doszczętne spalenie”, itp. Uwagi do prowadzenia zajęć: dobrze przekazywać sobie zeszyt, aby więcej osób miało do niego dostęp (do ważnych informacji), co włącza więcej osób; różna jest dociekliwość uczniów, różne rzeczy dostrzegają w tych zapiskach, poszerza się pole widzenia i zakres hipotez o postać i
--	---	---	---	--

www.stop-klatka.org.pl | stowarzyszenie@stop-klatka.org.pl | ul. Strzelecka 3/12 03-433 Warszawa

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG.
Projekt współfinansowany przez m. st. Warszawa.

stop-klatka

Stowarzyszenie
Praktyków
Dramy

				problem.
3	karteczki z przezwoiskami wrzucane do plecaka, podrzucane na ławkę itp.	Marko i inni dokuczający	dokuczanie i prześladowanie przez innych, głównie w odniesieniu do jego sytuacji materialnej (lump, szmaciarz), ale też możliwe nawiązanie do narodowości	Kilka karteczek – różnych, część może być mocno zgniecionych – mogą być podpisane (chyba, że w innych przedmiotach wyraźnie zaznaczone kto mu dokucza).
4	zdjęcie domu w Otwocku, zniszczone, pogięte		- dom był okazały, - wyższy status przed wakacjami i drastyczny spadek statusu społecznego/finansowego w konsekwencji losowego zdarzenia (pożar)	https://www.google.pl/search?q=%C5%9Bwidermajer&biw=1280&bih=595&source=lnms&tbm=isch&sa=X&sqi=2&ved=0ahUKEwif1szzhnrnJAhWGD3IKHZ4ODNYQ_AUIBigB#imgsrc=Qq0PIAYIFTxfDM%3A
6	list i zdjęcie od klasy ze szkoły polskiej	przyjaciel Radek z Polski, koledzy i koleżanki z klasy	- historia pożaru domu, - dobre relacje jakie Janek miał w Polsce z rówieśnikami, - chłopak był lubiany za to kim jest i za zdolności piłkarskie	List od całej klasy lub kilku osób oddzielnie, napisany charakterem pisma adekwatnym do wieku.
7	portfel		- ile Janek ma lat - euro i złotówki pokazujące status materialny chłopaka – nie ma za wiele pieniędzy	Portfel mało szpanerski, pusty lub ewentualnie z kilkoma monetami o niskich nominatach

www.stop-klatka.org.pl | stowarzyszenie@stop-klatka.org.pl | ul. Strzelecka 3/12 03-433 Warszawa

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG.
Projekt współfinansowany przez m. st. Warszawa.

stop-klatka

Stowarzyszenie
Praktyków
Dramy

8	list do Radka z fotografią i autografem od piłkarza Roberta Lewandowskiego	Radek – przyjaciel z Polski, wujek Patryk, Emrah i Niko, Marco	- Janek był z wujkiem na meczu (co było bardzo fajne) i zdobył dla przyjaciela z Polski autograf piłkarza, - komentarz do tego jak zachowują się Marko, Emrah, Niko, ewentualnie Maryśka - można też dodać informację o otrzymaniu paczki z darami i o negatywnym odebraniu tego („obciach”)	Bardzo istotny rekwizyt – wyjaśniał wiele hipotez, dobrze, aby był głębiej i pojawił się później przy wyciąganiu z torby przedmiotów. Warto w liście nadmienić dlaczego jest to list tradycyjny a nie mail czy sms – chłopak nie ma pieniędzy na smsy w roamingu, własnego komputera nie ma, może korzystać z laptopa wujka, gdy ten go nie używa (czyli rzadko).
9	słownik niemiecko-polski lub polsko-niemiecki	Janek, wujek Patryk – właściciel słownika znający niemiecki (kiedyś studiował germanistykę)	- dla Janka niemiecki jest obcym językiem, a musi go używać do codziennej komunikacji, - chłopak ma sojusznika w wujku – ten pożycza lub daje mu słownik	Słownik może być stary i podpisany imieniem i nazwiskiem wujka, z informacją „germanistyka” lub nowy z dedykacją od wujka dla Janka, że ma to być jego pomoc w nowej rzeczywistości. Można jakoś zaznaczyć słówko „Lumpenhandler” by łatwiej lub szybciej było uczniom odszukać znaczenie.
10	list od dyrekcji szkoły	Marysia – dziewczyna	- pismo pomocne by ustalić kontekst, że	Papier firmowy niemieckiej szkoły podstawowej

www.stop-klatka.org.pl | stowarzyszenie@stop-klatka.org.pl | ul. Strzelecka 3/12 03-433 Warszawa

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG.
Projekt współfinansowany przez m. st. Warszawa.

stop-klatka

Stowarzyszenie
Praktyków
Dramy

		polskiego pochodzenia z innej klasy w szkole	niemiecka szkoła - nowy polski uczeń w szkole, system pomocy i wsparcia, ale też pozostawienie inicjatywy radzenia sobie na własną rękę, - namiary w liście na Marysię, koleżankę, która może być pomocna	spreparowany na potrzeby ćwiczenia (odpowiedni nagłówek, podpis dyrektora Niemca). Pismo może być po polsku – w Niemczech część przynajmniej wstępnej wymiany informacji odbywać się może w języku cudzoziemca w celu ułatwienia mu adaptacji. Informacja o prawie do tłumacza.
11	namazane na zeszyte wyzwiska		narastający konflikt, skala przemocy, punkt kulminacyjny historii	

Historia inspirowana jest faktami – losami rodziny Syryjczyków, muzułmanów, którzy zmuszeni sytuacją życiową mieszkają w Polsce. Mowa o czteroosobowej rodzinie: rodzicach i dwójce dzieci (chłopak i dziewczynka w wieku 10 i 9 lat). Mieszkali w Aleppo w Syrii, wiodąc dostatnie, dobre życie. Rodzice pracowali w dobrze płatnych zawodach, gwarantując rodzinie godziwe warunki bytowe (sześciopokojowe duże mieszkanie w dobrej dzielnicy, szkoła prywatna z wykładowym angielskim dla dzieci, częste wyjazdy na wakacje, w tym zagraniczne, zajęcia dodatkowe jak sport, hobby dla całej rodziny, dodatkowe lekcje, zajęcia, rozwój pasji). Kobieta w tej rodzinie to z pochodzenia pół-Polka (po matce Polce, katoliczce) i pół-Syryjka (po ojcu Syryjczyku, muzułmaninie). Rodzina co półtora roku, co dwa lata, przyjeżdżała na długie wakacje do Polski, by odwiedzić tutejszą część rodziny. Dużo zwiedzali, jeździli po całym kraju, odwiedzali krewnych, obdarowując ich prezentami z Syrii. Trzy lata temu przyjechali na tego typu wakacje z wypełnioną darami walizką, do której w drodze powrotnej miało się zmieścić wiele upominków z Polski dla członków rodziny w Syrii.

www.stop-klatka.org.pl | stowarzyszenie@stop-klatka.org.pl | ul. Strzelecka 3/12 03-433 Warszawa

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG.
Projekt współfinansowany przez m. st. Warszawa.

stop-klatka

Stowarzyszenie
Praktyków
Dramy

W trakcie pobytu w Polsce dowiedzieli się, że w Syrii zrobiło się bardzo niebezpiecznie, a szczególnie zagrożone jest życie ludzi w Aleppo, skąd pochodzili. Wahając się do ostatniej chwili, 1 września, na dzień przed datą na biletach powrotnych do Syrii, podjęli decyzję o przeczekaniu w Polsce niebezpieczeństwa (zamieszek czy wręcz wojny w ich kraju). Początkowo myśleli, że będą musieli zostać miesiąc czy dwa, potem wyznaczyli sobie rok. Są tu już trzy lata i zaczynają wątpić w to, że powrócą do Syrii. Wszystko, co mieli w Aleppo, właściwe stracili.

W Polsce, po wielu różnych perturbacjach, mieszkają w malutkim mieszkaniu komunalnym w dzielnicy miasta cieszącej się złą sławą. Dzieci prawie od początku chodzą do polskiej szkoły, już całkiem dobrze mówią po polsku, zaczynają zapominać arabski. Matka pracuje, łąpiąc się wielu różnych funkcji i zadań, ale nie w swoim zawodzie. Często nie ma jej w domu, bo musi się podejmować różnych prac, także poza miastem w którym mieszkają. Doszkałała się i doksztalała, by zdobywać nowe kompetencje adekwatne do jej sytuacji i rynku pracy. Mężczyzna nie mógł miesiącami znaleźć pracy, załamał się, odizolował, stracił wiarę w siebie. Dzieci przechodziły różne fazy – początkowo były pozytywnie nastawione, pocieszały płaczącą matkę, wierzyły w tymczasowość sytuacji i w to, że zaraz wrócą do ojczyzny, do babci, rodziny i kolegów, do domu i zabawek. Z biegiem czasu zaczęły się poddawać, izolować, słabnąć. Komentują straty bliskich, ale i straty materialne. Odczuwają, że żyją teraz na innej stopie, że matki ciągle nie ma w domu i mają z nią mniej kontaktu niż kiedyś, że z ojcem też nie potrafią się dogadać, bo stracił chęć do życia. W szkole było różnie – mają doświadczenia z dwóch placówek. W jednej z nich zostali ciepło przyjęci, z zainteresowaniem, mogli wnieść to kim są, opowiadać szeroko o sobie, dostali wiele wsparcia emocjonalnego, ale i finansowego. W drugiej szkole byli skazani sami na siebie, instytucja dążyła, by przybysze jak najszybciej upodobnili się do dzieci polskich. Nie było wsparcia w żadnym aspekcie. Zdarzały się sytuacje dokuczania, szczególnie na tle narodowościowym i religijnym, oraz komentarze by wracali do siebie.

Więcej opowie film z wywiadem z matką chłopca i dziewczynki – Karimą Kanjo. Warto przestawić tę historię nawet młodszym uczniom i uczennicom. Zawiera ona odniesienie do typowych i powtarzalnych elementów losów osób zmuszonych do życia w nowym kraju, z drugiej strony pozbawiona jest przedstawienia dramatycznych doświadczeń wojennych czy tułaczki uchodźczej. W

www.stop-klatka.org.pl | stowarzyszenie@stop-klatka.org.pl | ul. Strzelecka 3/12 03-433 Warszawa

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG.
Projekt współfinansowany przez m. st. Warszawa.

stop-klatka

Stowarzyszenie
Praktyków
Dramy

tym jest mniej typowa niż wiele przywoływanych relacji – pozwala pokazać niestereotypowo rodzinę uchodźców–migrantów, którzy doświadczają tęsknoty, degradacji społecznej, odbierania godności w nowym kraju, ale którym udało się uniknąć udziału w wojnie i tułaczce.

www.stop-klatka.org.pl | stowarzyszenie@stop-klatka.org.pl | ul. Strzelecka 3/12 03-433 Warszawa

Projekt współfinansuje m.st.Warszawa

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z funduszy EOG.
Projekt współfinansowany przez m. st. Warszawa.